

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 2986

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 september 2022

Op 26 augustus jl.¹ heb ik uw Kamer geïnformeerd over de bestuurlijke en politieke afspraken die perspectief moeten bieden voor structurele verbetering van de doorstroom in de migratieketen. Met deze brief informeer ik u over de voortgang. Allereerst ga ik met deze brief in op de voorlopige oplossing voor deze situatie. In deze brief wordt verder ingegaan op het instellen van de nationale aanpak overlast. Uit recente berichtgeving blijkt dat de meeste gemeenten met een grote opvanglocatie geen of weinig overlast ervaren van asielzoekers. Tegelijkertijd zien we dat een in omvang beperkte groep asielzoekers voor overlast zorgt waardoor het draagvlak voor opvang onder gemeenten en bewoners wordt ondermijnd. Daarom blijft een gerichte aanpak noodzakelijk en wordt ingezet op versterking van de bestaande maatregelen. Daarnaast zet deze brief de overgang naar een specifieke crisisstructuur uiteen.

Locatie Marnewaard

De situatie op en om het aanmeldcentrum in Ter Apel is al lange tijd zeer schrijnend. Een essentieel onderdeel van de bestuurlijke afspraken tussen VNG, IPO, VR en het Rijk is het oplossen van deze situatie in Ter Apel. Met dank aan het Ministerie van Defensie, de gemeente Hogeland, het COA en diverse andere partijen is sinds 10 september jl. enige verlichting gerealiseerd in de vorm van de locatie Marnewaard. De locatie is bedoeld om de asielzoekers voor een korte periode op te vangen totdat zij terecht kunnen in Ter Apel voor de registratie, waarna zij zullen worden ondergebracht in opvanglocaties elders in het land. Het Ministerie van Defensie heeft de locatie waarop de tijdelijke opvanglocatie is gerealiseerd in De Marnewaard beschikbaar gesteld en heeft ook geholpen met de opbouw. Daar ben ik de medewerkers van Defensie erkentelijk voor. Met deze locatie is een belangrijk puzzelstuk gelegd in het streven om de opvang-

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 2983

crisis het hoofd te bieden. De inzet is dat er nu geen personen meer de nacht moeten doorbrengen rondom het aanmeldcentrum in Ter Apel.

Deze locatie betreft een tijdelijke voorziening waarbij wordt uitgegaan van een duur van zes maanden. Op 10 september jl. is de locatie in gebruik genomen.

Het proces ziet er met opening van locatie de Marnewaard als volgt uit. De asielzoeker meldt zich in Ter Apel en ontvangt na de voorinschrijving door de IND een volgnummer en een zogenaamde loopbrief. Eerste asielaanvragers (en vooralsnog nareizigers) worden per bus naar de Marnewaard vervoerd. Na aankomst in de Marnewaard wordt voor de eerste asielaanvragers een afspraak gepland voor het I&R-proces in Ter Apel. Op de dag van het I&R proces worden zij teruggebracht naar locatie Ter Apel. Voor nareizigers wordt vanuit de Marnewaard snel andere opvang gezocht. Voor de handhaving in de omgeving heeft de veiligheidsregio Groningen bijstand gekregen van de KMar ten behoeve van de gemeenten Het Hogeland, Westerwolde en Midden-Groningen.

Na het I&R-proces wordt de asielzoeker doorgeplaatst naar andere opvang (anders dan Ter Apel of Marnewaard). Het blijft dan ook cruciaal dat asielzoekers na het I&R-proces kunnen doorstromen naar opvanglocaties en dat de afgesproken crisishulpverlening bij gemeenten tot stand komt. Daarnaast biedt het Ministerie van Defensie waar dit nodig en mogelijk is de komende tijd ook voor de nieuwe additionele grootschalige locaties ondersteuning aan het COA in de opbouw en logistiek.

Nationale aanpak overlast

Samen met organisaties in de migratieketen, gemeenten, politie en het OM wordt continu ingezet op versterking van de integrale aanpak van overlastgevende en criminele asielzoekers. Daarvoor is de afgelopen jaren een breed palet aan maatregelen ontwikkeld om overlast aan te pakken. Ik zoek voortdurend naar mogelijkheden om deze aanpak nog gericht vorm te geven. In dat verband heb ik met mijn brief van 26 augustus jl. uw Kamer reeds geïnformeerd over de formatie van een projectteam dat zich in het bijzonder zal richten op de strafrechtelijke aanpak van de grootste overlastgevers.

Inmiddels is voor dit projectteam een Coördinator Nationale Aanpak Overlast aangesteld. Hij heeft de positie om ervoor te zorgen dat crimineel gedrag en overlast van zowel geregistreerde als ongeregistreerde vreemdelingen middels dossieropbouw en een strafrechtelijke, repressieve aanpak nog effectiever wordt aangepakt. Hij kan met kracht overlastproblematiek aanpakken met commitment van de strafrechtketen en de migratieketen.

De meerwaarde van dit project is de versterking van de huidige, voornamelijk vreemdelingrechtelijk georiënteerde, aanpak door meer de verbinding te zoeken met politie en OM. De Coördinator Nationale Aanpak Overlast zal hiertoe nauw samenwerken met de ketenmariniers, die reeds binnen de vreemdelingenketen actief zijn om de verbinding tussen regionale en landelijke partners op het gebied van overlast te versterken. Door in te zetten op intensivering van de integrale aanpak wordt er voor gezorgd dat de overlastgevers uit de groep worden gehaald en aangepakt, en maximaal voorkomen dat zij uit beeld verdwijnen. Een plan van aanpak wordt momenteel verder uitgewerkt.

Voor onder andere deze versterkte inzet is € 15 miljoen vrijgemaakt. In aanvulling hierop is € 15 miljoen extra ter beschikking gesteld voor de

Procesbeschikbaarheidslocaties (PBL) voor asielzoekers met een kansarme asielaanvraag, zoals asielzoekers uit veilige landen van herkomst. Dit is een vorm van bijzondere opvang waarbij een sober regime geldt en de asielzoeker beschikbaar moet zijn op locatie, met als doel een snelle afhandeling van de asielaanvraag en terugkeer naar het land van herkomst. Daarnaast is ook € 15 miljoen extra vrijgemaakt voor de versterkte inzet van de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) bij terugkeer van overlastgevers, waar ik uw Kamer bij brief van 26 augustus jl. over heb geïnformeerd. De inzet van deze middelen wordt momenteel verder uitgewerkt.

Overgang naar specifieke crisisstructuur

De afgelopen weken heeft het Rijk, in samenwerking met medeoverheden en andere betrokken partijen, gewerkt aan een plan van aanpak over de opvolging van de bestuurlijke en politieke afspraken. Dit betekent concreet dat het plan ingaat op de uitwerking en implementatie van de afspraken. Er is voor gekozen om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande overlegstructuren, meer in het bijzonder de Landelijke Regietafel (LRT) en de Ministeriële Commissie Migratie en Samenleving (MCMS). Aanvullend wordt een tijdelijk directeurenoverleg Doorstroom Migratieketen (DDM) ingesteld. Dit gremium doet dienst als centraal monitorings- en coördinatiepunt van de verdere uitwerking van de bestuurlijke en politieke afspraken en wordt daarbij ondersteund door een bestaand team van professionals van het Rijk en medeoverheden. Hiermee zal de coördinatie op 23 september overgaan van een nationale crisisstructuur naar een specifieke crisisstructuur. De voorzitter van het Veiligheidsberaad en de voorzitter van de VNG zijn ook bij de MCMS aanwezig. De crisisstructuur wordt hiermee geborgd in bovenstaande gremia en organisaties die reeds bezig zijn met de implementatie van de afspraken zoals het voorbereiden van de overdracht van de CNO-locaties aan het COA en het inregelen van de adequate zorg op CNO-locaties.

Tot slot hecht het kabinet eraan te benadrukken dat sprake is van werkzaamheden onder grote (tijds)druk en moeilijke, steeds veranderende omstandigheden. In deze omstandigheden doen alle betrokkenen er alles aan om een zo goed mogelijke asielopvang te organiseren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg